

Nový knižničný zákon – náš zákon

Dňa 6. mája 2015 Národná rada Slovenskej republiky schválila knižničný zákon. Dňa 10. júna 2015 bol v čiastke 39/2015 Zbierky zákonov vydaný a od 1. júla 2015 nadobudol účinnosť zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. (ďalej len „knižničný zákon“). Od júla 2015 pre viac ako 3.700 knižníc na Slovensku platí nová právna úprava zriaďovania či zakladania knižníc, nové právne vymedzenie ich práv a povinností, ako aj práv a povinností zriaďovateľov alebo zakladateľov knižníc; nanovo sú definované úlohy, poslanie a územná pôsobnosť knižničného systému Slovenskej republiky (ďalej len „knižničný systém“), vymedzenie rozsahu a vykonávania odborných knižničných činností, vyhlasovanie, evidenciacia, ochrana, sprístupňovanie, dovoz a vývoz historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu. Knižničný zákon je platný pre všetky knižnice, ktoré poskytujú knižnično-informačné služby používateľom a sú zaevidované v Zozname knižníc Slovenskej republiky.

Určite nejednému, a to nielen uctievateľovi nostalgie či inému knižničnému konzervatívcovi napadlo, prečo nový knižničný zákon. Podnety, nejasnosti, nezrozumiteľnosti k uplatňovaniu a výkladu ustanovení vtedy platného zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. Z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov (ďalej len „starý knižničný zákon“) sa zbierali postupne, ozývali sa nesmelé hlasy z aplikačnej praxe, zo strany zriaďovateľov, z metodických pracovísk, z knižníc a aj ministerskí úradníci si značili výkladové problémy, zbierali inšpirácie pri právnom nastavovaní získavania, spracúvania, sprístupňovania a ochrany hnutelných súčastí kultúrneho dedičstva. Možno aj s ohľadom na problematiku a dlhoročné snaženia knižničných odborníkov pri etablovaní národnej knižnice ako právneho subjektu v podmienkach samostatnej Slovenskej republiky a jej častého spochybňovania na začiatku milénia sa akékoľvek otváranie starého knižničného zákona, nebodaj práva nového, javilo ako oslabenie a tvrdý zásah do knižničného systému. Preto dovtedajšie novelizácie starého knižničného zákona boli vykonávané iba v nevyhnutnej miere, a aj to prostredníctvom zavedenia zmien a doplnkov cez iné zákony (starý knižničný zákon mal do skončenia svojej účinnosti tri novely).

Vývin knižnično-informačnej oblasti však postupne dospel do štádia, keď už stará právna úprava – starý knižničný zákon, nedostatočne pokrýval zmeny najmä obsahu a formy odborných knižničných činností, ktoré priniesol nástup nových moderných informačných a komunikačných technológií do knižničného systému.

Vzhľadom na rozsah navrhovaných úprav, veľký počet ustanovení, paragrafov, odsekov a písmen, do ktorých bolo potrebné vstúpiť a upraviť ich, s ohľadom na všetky dovtedajšie novely starého knižničného zákona a hlavne **v snahe zabezpečiť prehľadnosť a zrozumiteľnosť textu právneho predpisu**, sekcia kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry Slovenskej republiky zvolila formu **prípravy návrhu nového zákona** a zaradila do Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 – 2016 na podmienky rezortu kultúry a Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2014 úlohu pripraviť nový knižničný zákon.

Zámerom zákona bolo najmä:

- komplexnejšie vymedziť predmet úpravy, základne pojmy a základnú odbornú knihovnícku terminológiu, ktorá zohľadňuje súčasne formy a spôsoby odbornej knihovníckej činnosti;
- upraviť a spresniť ustanovenia týkajúce sa zriaďovania a zakladania knižníc, vrátane práv a povinností zriaďovateľov alebo zakladateľov knižníc a povinností zápisu a výmazu knižnice do a zo Zoznamu knižníc SR;
- aktualizovať definovanie, zameranie, pôsobnosť a úlohy jednotlivých typov knižníc v knižničnom systéme;
- doplniť, upraviť a spresniť, prípadne nanovo zákonom definovať a upraviť ustanovenia týkajúce sa výkonov odborných knižničných činností, práv knižnice, postavenia odborného zamestnanca knižnice a spôsobu financovania knižnice;
- upraviť postupy pri vývoze a dovoze historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu a zosúladiť túto úpravu s mobilitou iných hnutelných súčastí kultúrneho dedičstva;
- redefinovať povinnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“) pri výkone štátnej správy v oblasti knižníc a ochrany historických knižničných dokumentov a historických knižničných fondov;
- zaviesť štátny odborný dohľad a kontrolu povinností, ktoré sú v knižničnom zákone definované;
- vymedziť oblasti postihnutelné pokutou ako správny delikt a priestupok.

A ako sa to podarilo?

Knižničný zákon výkladovo jednoznačnejšie upravil a podmienil svoju účinnosť nielen na poskytovanie knižnično-informačných služieb, ale aj zákonnou povinnosťou evidencie knižnice v Zozname knižníc SR. V oblasti ochrany a správy historických knižničných dokumentov a historických knižničných fondov alebo vzácných rukopisov, starých a vzácných tlačí a významných slo-

vacík sa jeho rozsah pôsobnosti rozšíril aj o iné subjekty, napr. cirkvi a náboženské spoločnosti, iné právnické osoby, ale aj súkromné osoby, ktoré sú tiež vlastníčkmi alebo správcami takýchto dokumentov. Ambíciou knižničného zákona je dostať pod zákonnú ochranu aj toto písomné dedičstvo. V prípade vymedzenia pojmového aparátu knižničného zákona zaviedol nové pojmy, ktoré sa už stali súčasťou odbornej terminológie v činnosti knižnice a v prípade zavedených pojmov štylisticky spresnil ich novú formu a obsah.

Stabilita knižničného systému si vyžaduje jeho budovanie na pevnom inštitucionálnom základe, preto sa rozsah zriaďovateľov a zakladateľov nemenil a knižničným zákonom explicitne uvádza, ktoré knižnice knižničného systému musia svoju činnosť vykonávať ako právnické osoby. Práva zriaďovateľa a zakladateľa sa rozšírili a zohľadnili požiadavky z praxe (napr. právo požiadať o odborné usmernenie knižnicu s celoštátnou metodickou pôsobnosťou, a aby nemusel pracne zháňať informáciu o tom, ktoré sú to, sú uvedené v prílohe č. 1 knižničného zákona). Do zákonných povinností zriaďovateľa alebo zakladateľa knižnice sa zaviedla súčinnosť pri výkone štátneho odborného dohľadu a kontroly a povinnosť rešpektovať stanovisko ministerstva kultúry v prípade zrušenia vedeckej knižnice a regionálnej knižnice alebo zlúčenia tohto typu knižnice s inou knižnicou. V prípade nerešpektovania stanoviska ministerstva kultúry alebo v prípade jeho nevyžiadania (zriaďovateľ obide povinnosť požiadať o stanovisko ministerstva kultúry a rozhodne o zrušení alebo zlúčení vedeckej alebo regionálnej knižnice bez stanoviska ministerstva kultúry), bude takéto rozhodnutie zriaďovateľa vedeckej alebo regionálnej knižnice neplatné. Týmto spôsobom môže ústredný orgán štátnej správy pre knižnice a knihovníctvo – ministerstvo kultúry – zamedziť nekontrolovanému zníženiu kvality a dostupnosti knižnično-informačných služieb pre verejnosť. Zákonom definované povinnosti zriaďovateľa alebo zakladateľa, ako nevyhnutnej súčasti vytvorenia podmienok činnosti knižnice, sú pre zabezpečenie knižnično-informačných služieb a rozvoj knižničného systému nevyhnutné.

Zmenou filozofie prešlo systémové nastavenie knižničného systému. Knižničným zákonom delí knižničný systém a knižnice, ktoré ho tvoria, podľa zamerania, pôsobnosti a úloh, pričom pôsobnosť je vymedzená územne, t. j. napr. celoštátna, krajská, regionálna a pod. a inštitucionálne. Inštitucionálna knižnica je nový typ knižnice z hľadiska pôsobnosti a je špeciálnym druhom knižnice, ktorá má najmä vnútro-inštitucionálnu pôsobnosť (napr. knižnice úradov, knižnice ústavov, firemné knižnice atď., pri ktorých je ťažko vymedziť sa územne). Pri začleňovaní knižnice je dôležité hľadisko, aké funkcie plní, aký má knižničný fond a v akom rozsahu poskytuje knižnično-informačné služby pre svojich používateľov. Typovým znakom knižnice je aj jej zriaďovateľ a organizačno-právna forma. V prípade Slovenskej národnej knižnice, vedeckej knižnice a regionálnej knižnice, ktoré uchovávajú a ochraňujú knižničné fondy budované z verejných zdrojov a zabezpečujú dostupnosť rozvinutých knižnično-informačných služieb pre verejnosť bez obmedzenia, je ich zriaďovanie dané vo forme právnických osôb. Knižničným zákonom kategorizuje knižnice podľa medzinárodnej odbornej terminológie, zaužívaných typológií knižníc v Slovenskej republike a tradície ich budovania. Zároveň umožňuje, aby zriaďovateľ v rozsahu pôsobnosti knižnice operatívne definoval v základných dokumentoch knižnice aj ďalšie činnosti a funkcie, ktoré má knižnica zabezpečovať.

Stručne k typom knižníc knižničného systému:

Slovenská národná knižnica je definovaná ako základný prvok knižničného systému. Samostatný paragraf knižničného zákona definuje jej poslanie a hlavné úlohy tak, aby svoju činnosť vykonávala ako národné knižnice v iných krajinách vo vzťahu k budovaniu a odbornému spracovaniu národného konzervačného knižničného fondu, ale aj ako vrcholná a odborná autorita vo vzťahu k potrebám celého knižného systému. Rozsah tzv. štandardných funkcií Slovenskej národnej knižnice (konzervačná ochrana, budovanie knižničného fondu, odborné spracovanie, správa a sprístupňovanie súborného katalógu a poskytovanie knižnično-informačných služieb) vychádzal z výstupov Stálej komisie sekcie národných knižníc IFLA. Na základe historických vývinových súvislostí knižničným zákonom jej ponechal úlohy metodického, poradenského, koordinačného, vzdelávacieho, štatistického a analytického pracoviska celoštátneho charakteru v oblasti výkonu odborných knižničných činností. Z dôvodu potreby celoštátnej koordinácie je definovaná aj ako digitalizačné a konzervačné pracovisko knižničného systému. Rozsah úloh Slovenskej národnej knižnice v autorsko-právnej oblasti zostal zachovaný v rozsahu, v akom sa etabloval v minulosti a rozšíril sa o možnosť (nie povinnosť národnej knižnice!) celoštátneho licencovania knižníc a licenčných alebo primeraných úhrad autorom za iné použitie diela ako je vypožičanie (ide napr. sprístupňovanie na internete a pod). Obávam sa však, že zdroje na celoštátnu úhradu nad rámec použitia diela vypožičaním (tu je povinnosť národnej knižnice zachovaná a bude uhrádzať poplatky za všetky knižnice) budú veľmi limitované, ak vôbec nejaké a knižnice si iné použitia diel budú musieť s ochrannými autorskými organizáciami riešiť individuálne.

Postavenie *vedeckých knižníc* vymedzuje knižničným zákonom, ako dôležitej knižnično-informačnej inštitúcie, ktorá bez obmedzenia poskytuje knižnično-informačné služby verejnosti a dostupnosť odborných informácií je garantovaná aj z hľadiska ich územnej dostupnosti, keďže sú situované ako v Bratislave, tak na strednom i východnom Slovensku. Vedecké knižnice svojimi službami saturujú tie oblasti poznania, pre ktoré je informačné zabezpečenie nevyhnutné (veda, technika, inovácie, vzdelávanie a pod.).

Akademická knižnica má vymedzené funkcie a úlohy, ktoré v rámci svojho zamerania zabezpečuje pre univerzitu, vysokú školu a fakultu podľa platnej právnej úpravy v tejto oblasti. Medzi jej nové úlohy bolo dané informačné vzdelávanie používateľov. Plnenie úloh akademickou knižnicou na úrovni špecializovanej vedeckej knižnice zostal zákonom zachovaný tak, aby svoje úlohy mohli kontinuálne plniť Slovenská ekonomická knižnica Ekonomickej univerzity v Bratislave, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite vo Zvolene a Slovenská poľnohospodárska knižnica pri Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre.

Verejná knižnica má úlohy dané najmä s ohľadom na domáce podmienky vývinu tejto siete knižníc a na medzinárodné dokumenty, predovšetkým Manifest UNESCO o verejných knižniciach z roku 1994, Smernica IFLA pre služby verejných knižníc z roku 2010, Návrh odporúčaní pre knižničnú legislatívu v Európe v rámci Rady Európy – Výboru pre kultúrnu spoluprácu. Obecné a mestské knižnice majú funkcie dané v rozsahu dodržania pravidiel tzv. všeobecnej dostupnosti, teda získavania, sprá-

covania a sprístupňovania knižničného fondu a poskytovania knižnično-informačných služieb všetkým demografickým skupinám používateľov. K novým úlohám, ktoré sa stali bežnou súčasťou činnosti verejnej knižnice, sú jej úlohy komunitného centra a priamo v knižničnom zákone je daná možnosť plnenia funkcie školskej knižnice, knižnicou verejnou (doteraz bol tento návrh daný iba ako odporúčanie ministerstva kultúry). Je to z dôvodu, aby obce zväžili možnosť spojenia školskej a verejnej knižnice, odstránenia duplicity v činnosti a financovaní knižníc, resp., aby nezriaďovali nové knižnice, ak v ich obci už verejná alebo školská knižnica existuje. Knižničný zákon im dáva právo, aby ich funkcie boli spojené v rozsahu a za podmienok, aké si určia a knižnično-informačné služby boli poskytované pre obe skupiny používateľov. Regionálne knižnice v optimálnej miere zabezpečujú plnenie regionálnych funkcií tak, aby optimálne pokrývali regionálnymi funkciami územie celého kraja a plnili aj úlohy obecného charakteru (zo zákona plnia aj funkciu mestskej knižnice). Na základe aplikačnej praxe boli ich úlohy doplnené o úlohy komunitného centra, pracoviska medziknižničnej výpožičnej služby a zabezpečenia knižnično-informačných služieb prostredníctvom bibliobusov. Úlohy regionálnych knižníc s krajskou pôsobnosťou boli len precizované a štylisticky spresňované podľa filozofie knižničného zákona.

Školská knižnica má úlohy precizované a previazané na zákonnú možnosť prebratia funkcie obecnej knižnice.

Špeciálna knižnica má z hľadiska rozsahu zmien rovnako iba precizované a štylisticky spresňované funkcie podľa filozofie knižničného zákona. V knižničnom zákone sú explicitne uvedené funkcie a postavenie iba Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči, pretože plní v rámci svojho zamerania a špecializácie osobitné a jedinečné celoslovenské funkcie.

Tu sa pristávam pri viacerých otázkach od odbornej verejnosti, ktorá sa pýtala, prečo z knižničného zákona vypadli ustanovenia, ktoré iba vymenúvali menovite niektoré knižnice. **Je to z dôvodu, že legislatívne pravidlá vlády SR neumožňujú dávať do zákonov nenormatívny text, v tomto prípade iba menný výpočet knižníc.** Preto už od záväznej legislatívno-technickej úpravy, vtedy ešte návrhu knižničného zákona na úrovni ministerstva kultúry, sme museli od výpočtu upustiť.

Knižničný zákon úplne nanovo zavádza pojem odborné knižničné činnosti a definuje ich. Explicitne je uvedené, ktoré sú tie odborné činnosti, ktoré knižnicu robia knižnicou, čím sa odlišuje a čo musí vykonávať, aby mohla byť knižnicou podľa knižničného zákona.

Sú to tieto činnosti:

- dopĺňovanie knižničného fondu (§12),
- odborná evidencia a spracovanie knižničných dokumentov (§ 13),
- revízia knižničného fondu a vyradovanie knižničného fondu (§ 14),
- organizácia, uchovávanie a ochrana knižničného fondu (§ 15),
- poskytovanie knižnično-informačných služieb (§ 16).

Predtým boli činnosti knižnice roztrúsené v texte zákona, teraz majú presné zákonné vymedzenie v rozsahu zákonných povinností pri ich výkone. Čo nové prinášajú: v prípade dopĺňovania knižničného fondu bol vylúčený akýkoľvek vplyv (aj tzv. iný vplyv, aby nebudaj opäť nevznikala tendencia uprednostňovania istému typu literatúry pri dopĺňovaní) a daná povinnosť knižnice s konzervačným fondom odpovedať (či kladne, či záporne) na ponuku knižníc v prípade vyradeného knižničného dokumentu alebo knižničného dokumentu zrušenej knižnice do svojho fondu, do konzervačného fondu. Základné pravidlá vedenia odbornej evidencie a spracovania knižničných dokumentov boli vyňaté z vykonávacieho predpisu (z vyhlášky č. 421/2003 Z. z.) priamo do knižničného zákona a bol daný rozsah ich výkonu. Pri revízií sme prijali návrh z aplikačnej praxe knižníc a termíny vykonania komplexnej revízie a rozsah knižničného fondu sme stanovili dostatočne veľkoryso, aby knižnice neboli blokované v činnosti, práve kvôli komplexným revíziám. Základné povinnosti vyradovania knižničného dokumentu a povinnosti knižnice spojené s ochranou knižničného fondu sme zaviedli priamo do knižničného zákona.

Veľkou zmenou prešlo ustanovenie vymedzujúce knižnično-informačné služby. Knižničný zákon ich definuje, ako súčasť verejných služieb, vymedzuje ich rozsah a cieľ a definuje aj pojmy „používateľ“ a „aktívny používateľ“. Potreba spracovania novej právnej úpravy v oblasti knižníc bola dôležitá práve v tejto najdynamickejšej oblasti odborných knižničných činností, ktorá si vyžiadala definovanie nových pravidiel predovšetkým súvisiacich so sprístupňovaním elektronických zbierok formou elektronických služieb, často poskytovaných prostriedkami informačných a komunikačných technológií mimo priestorov knižnice. Knižničný zákon teda upresňuje spôsob sprístupňovania knižničných dokumentov bez ohľadu na ich obsah a formu.

Súčasťou knižnično-informačných služieb sú zadefinované aj edičné aktivity, kultúrne, výchovno-vzdelávacie podujatia a pod. Knižničný zákon opäť explicitne upravuje knižnično-informačné služby, ktoré sa poskytujú bezplatne, a ktoré za primeranú úhradu. Bezplatnosť služieb súvisí so zrovnoprávnením prístupu k informáciám pre všetkých, nezávisle od ich finančných možností (zlá sociálna situácia používateľa ho nemôže obmedzovať v práve na informácie). Vzhľadom na špecifickosť niektorých služieb, knižničný zákon umožňuje požadovať (nie je to povinnosť, iba právo) od používateľa primeranú úhradu vynaložených finančných prostriedkov. Z hľadiska poskytovania knižnično-informačných služieb je dôležité, že knižnica je v zásade povinná svoj knižničný fond sprístupniť. Obmedzenia (napr. požičiavanie dokumentov mimo priestorov knižnice, čas výpožičky, forma sprístupnenia dokumentu alebo obmedzenie sprístupnenia dokumentu s nevhodným alebo nelegálnym obsahom a pod.) musia byť zakotvené v knižničnom a výpožičnom poriadku.

Pravidlá poskytovania medziknižničnej výpožičnej služby a medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby, vrátane určenia národných ústredí a ich povinnosti určiť podrobnosti ich poskytovania na Slovensku sú opäť novým ustanovením v knižničnom zákone. Ten stanovuje pre knižnicu povinnosti, ale aj obmedzenia, ktoré v rámci uvedenej výpožičky musí knižnica plniť

voči knižnici, ktorá dokument poskytuje. V rámci Slovenskej republiky je služba medzi knižnicami definovaná ako bezplatná, knižnice si ju poskytujú recipročne, aby eliminovali administratívnu záťaž pri jej zúčtovaní, ktorá by bola vyššia ako možný príjem zo služby a používateľ hradí iba nevyhnuté náklady, ktoré z tejto služby pre knižnicu vzniknú.

Dôležitým ustanovením knižničného zákona je právo knižnice viesť zoznam osobných údajov aktívnych používateľov, ktoré môžu ako prevádzkovatelia informačných systémov spracovávať s cieľom zabezpečenia záväzkovo-právneho vzťahu vypožičavania dokumentov a poskytovania knižnično-informačných služieb v súlade so zákonom č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov.

Z hľadiska spracovania osobných údajov v knižniciach je tento zákon osobitným zákonom, na základe ktorého môžu knižnice spracovávať osobné údaje bez súhlasu dotknutej osoby.

Vymedzenie finančných zdrojov knižnice a spôsob jej financovania je zadaný v závislosti od formy hospodárenia knižnice, ktorú určuje zriaďovateľ alebo zakladateľ (okrem knižníc ako organizačných útvarov iných subjektov, keď je forma hospodárenia rovnaká pre organizáciu ako celok). Našou snahou bolo nastaviť financovanie knižníc tak, aby zohľadňovalo a bolo v súlade s odporúčaniami Rady Európy, t. j. financovanie knižníc má byť všeobecnou verejnou povinnosťou. Vieme, že rozpočet knižníc by mal reflektovať rastúce ceny kníh, elektronických informačných zdrojov a vplyv nových technológií. Takisto vieme, že tlak na financovanie knižníc z vlastných príjmov a doplnkových zdrojov nesmie mať za následok porušenie princípu voľného prístupu k informáciám a princípu bezplatnosti základných knižnično-informačných služieb, ale ustáť akékoľvek koeficienty povinného finančného príspevku na činnosť knižnice v procese schvaľovania je prakticky nemožné. Možno raz...

Problematika vývozu a dovozu historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu bola upravená podobne, ako je to pri zákonných úpravách mobility iných hnutelných súčastí kultúrneho dedičstva (zbierkových fondov múzeí a galérií, archívnych dokumentov, hnutelných kultúrnych pamiatok a pod.). Vo verejnom záujme nie je povolené trvalo vyvážať historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond do zahraničia (predtým bol trvalý vývoz možný, ale iba súhlasom vlády SR, teraz sme ho úplne zakázali). V prípade dočasného vývozu boli účel, doba trvania, povinnosti pred vývozom (uzatvorenie výpožičnej zmluvy) a kontrola pri spätnom dovoze nastavené rovnako ako pri iných hnutelných predmetoch kultúrneho dedičstva.

Úlohy a povinnosti ministerstva kultúry boli aktualizované s ohľadom na novú filozofiu zákona, ale nie sú prevratne odlišné od tých v starom knižničnom zákone (s ohľadom na proces delimitácie kultúry na orgány územnej samosprávy to ani je možné).

So snahou aj reálne ju vykonávať sme do knižničného zákona zaviedli štátny odborný dohľad. Je to právo a možnosť ministerstva kultúry prepojiť kvalitu výkonu odborných knižničných činností a výkonov spojených s ochranou vzácneho písomného dedičstva. Je to podobný inštitút, ako je zavedený v prípade pamiatkového fondu alebo zbierkotvorných inštitúcií, ako sú múzeá a galérie. Výstupom má byť protokol, ktorý umožní knižnici a jej zriaďovateľovi bez hrozby pokuty nechať si preveriť výkon uvedených činností a nastaviť činnosť knižnice s ohľadom na zistené skutočnosti. Praktický výkon, keď ministerstvo kultúry má vytvorené personálne podmienky na úrovni 2 referentov a 1 riaditeľa odboru a pri počte viac ako 3700 knižníc si ho neviem predstaviť vykonávať kontinuálne alebo aspoň dostatočne často. Jeho výkon bude veľmi selektívny, ale aplikačná prax ukáže, či je vôbec potrebný. Ja osobne som presvedčená, že kvalitne vykonávaná metodická činnosť urobí veľa.

Oblasť priestupkov a sankcií bola v knižnom zákone spresnená a rozšírená. Sankčné opatrenia sú stanovené za porušenie povinností, ktoré vyplývajú pre fyzickú osobu (priestupok), právnickú osobu a fyzickú osobu – podnikateľa (iný správny delikt). Nakoľko došlo k rozšíreniu povinností pre zriaďovateľov a zakladateľov knižníc, ako aj samotných knižníc, bolo nevyhnutné zväziť rozsah a výšku pokút. Výška pokút je diferencovaná podľa závažnosti porušenia zákona. Odporúčam všetkým preventívne a dopodrobna oboznámiť sa s ich vymedzením.

A čo dodať na záver? Ďakujem všetkým knižniciam a ich odborným zamestnancom, ktorí si v ktorejkoľvek fáze prípravy knižničného zákona našli čas, spísali svoje návrhy a stanoviská, vyjadrili svoj názor či postreh. Neostali ľahostajní a ani ticho.

Osobitne ďakujem členom Ústrednej knižničnej rady, ktorá ako poradný a expertný orgán ministra kultúry v oblasti knižničného systému, knihovníctva a knižníc sa v rámci svojich zasadnutí veľmi zodpovedne zaoberala znením jednotlivých ustanovení knižničného zákona, pripomienkovala ho a svoje stanovisko prezentovala aj pred ministrom kultúry.

Moje osobné a veľké poďakovanie patrí Andrei Doktorovej a Daniele Gondovej. Bez ochoty ich odborných rád, pravidelných konzultácií, vecných návrhov by sa nový knižničný zákon tvoril oveľa, oveľa ťažšie.

Ostáva mi už len veriť, že aj tento zákon si knižnice osvoja ako SVOJ knižničný zákon a budú ho prezentovať ako NÁŠ knižničný zákon.

Mgr. Monika Lopušánová

monika.lopusanova@culture.gov.sk

(Ministerstvo kultúry SR)